

УДК 61:519.2

*Ю.М. Вовк, О.Ю. Вовк, К.Д. Ткаченко**ДЗ «Луганський державний медичний університет»***КАФЕДРА ОПЕРАТИВНОЇ ХІРУРГІЇ ТА ТОПОГРАФІЧНОЇ АНАТОМІЇ
ЗА ДЕСЯТЬ РОКІВ ІСНУВАННЯ БОЛОНСЬКОЇ СИСТЕМИ
МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ**

Висвітлено значення оперативної хірургії та топографічної анатомії у підготовці сучасного лікаря. Проаналізовано питання і проблеми з інтеграції даної дисципліни в європейську систему медичної освіти, запропоновано шляхи удосконалення переходу на новий освітній рівень з урахуванням багаторічних досягнень вітчизняної наукової та педагогічної школи і з обов'язковим виділенням даної дисципліни та кафедри в самостійну одиницю сучасного навчального процесу.

Ключові слова: медична освіта, Болонський процес, клінічна анатомія.

На нашу думку, перехід у європейську систему медичної освіти повинен проходити цивілізовано, поступово, без руйнування багаторічних традицій вітчизняної медицини, наукових шкіл, без ліквідації теоретичних та клінічних кафедр, які мають велике значення та досвід у підготовці майбутніх фахівців. Тільки після комплексного вивчення компетентними комісіями (європейськими та вітчизняними), до складу яких необхідно включати фахівців усіх напрямків, обов'язково включати фахівців усіх напрямків, обов'язково хірургічного профілю, включаючи фахівців з оперативної хірургії та топографічної анатомії, можливо встановити окремий статус нашої дисципліни.

Кафедра оперативної хірургії та топографічної анатомії займає особливе місце у підготовці майбутніх фахівців, тому що поєднує теоретичні (загальні біологічні та анатомічні) знання студентів з практичною діяльністю та самостійним виконанням оперативних втручань. Не існує більш спеціалізованої кафедри, де студенти мають можливість досконало вивчати пошарову будову тіла людини, хірургічну анатомію органів (голотопію, синтопію та скелетотопію), їх взаємовідношення згідно з топографічними ділянками. Тільки на кафедрі оперативної хірургії та топографічної анатомії студенти та лікарі-інтерни мають можливість навчатися правильному використанню хірургічного інструментарію, тренуватися зупинці кровотечі, накладанню джгутів, первічній хірургічній обробці ран, обробці та

імітації різних ран, накладанню та зняттю хірургічних швів, скобок; проводити місцеву анестезію (інфільтраційну, провідникову тощо), а також новокаїнові блокади, враховуючи знання пошарової топографії різних ділянок тіла людини.

На нашій кафедрі вивчаються синтопія, голотопія та скелетотопія нирок, на трупному матеріалі виконуються хірургічні доступи до нирок, здійснюється катетеризація сечового міхура на спеціальних м'яких моделях американського виробництва, створено навчальний центр хірургічної мануальної підготовки.

На кафедрі також вивчаються техніка трахеотомії та трахеостомії, інструментарій, виконуються кануляція і декануляція, що здійснюється на трупах людей і спеціальних навчальних тренажерах дорослої людини та дитини, раціональні розрізи та доступи до органів ший.

Вивчаються тенденції, основи нейрохірургічних операцій – трепанації, обробки ран склепіння голови тощо; нервові сплетіння, походження невралгії згідно з топографією нервів різних ділянок; виконуються люмбальні пункції та блокади на трупах людей.

Згідно програми з оперативної хірургії та топографічної анатомії студенти мають можливість виконувати інтубацію трахеї (на експериментальних тваринах), вводити повітроводи; здійснювати плевральну пункцію та ушивати стінку грудної клітки накладанням пошарових швів для ліквідації імітованого на

© Ю.М. Вовк, О.Ю. Вовк, К.Д. Ткаченко, 2014

трупі пневмотораксу; виконувати венопункції, веносекції, катетеризацію.

Відомо, що в Європі і Америці таких кафедр немає, але у них є кафедри клінічної анатомії або практично орієнтовної анатомії, яка за своїм змістом і схемою викладання набагато ближча до нашої дисципліни, ніж до класичної – систематичної анатомії, що притаманна кафедрам анатомії людини України. Крім того, у них існує модуль по основах хірургії (теоретичної хірургії при клінічній кафедрі хірургії на IV курсі), де студенти медичних факультетів європейських університетів вивчають хірургічний інструментарій, виконують розрізи, вчать накладати хірургічні шви, в'язати вузли, робити веносекцію, катетеризацію тощо. Чому не робити це на наших кафедрах? Тільки у нас існують спеціалізовані кафедри оперативної хірургії та топографічної анатомії з необхідною навчальною базою (оперативним блоком, секційними кімнатами, анатомічним музеєм, науковими лабораторіями, трупосховищем). Все це будувалося багато років зусиллями поколінь вчених, викладачів та працівників кафедр.

Хотілось би звернути увагу на те, що засновником нашої дисципліни є великий хірург М.І. Пирогов, організаторами кафедр оперативної хірургії та топографічної анатомії були академіки М.М. Бурденко, П.А. Герцен, В.М. Шевкуненко, Г.Є. Островерхов, Б.В. Огнев, В.В. Кованов, Б.М. Лопухин та ін. В Україні славу наших кафедр склали професори В.А. Караваєв, Ю.К. Шимановський, Т.А. Золотарьова, М.С. Скрипніков, Г.М. Топоров, Д.Б. Беков, академік АПН України К.І. Кульчицький та ін. У зв'язку з цим кафедри оперативної хірургії та топографічної анатомії стали значними науковими центрами, базами експериментальної та теоретичної хірургії, всесвітньо відомими науковими школами, де працює велика кількість професорів, доцентів, кандидатів наук, докторантів та аспірантів.

Кафедра оперативної хірургії та топографічної анатомії займає особливе самостійне місце в підготовці майбутніх фахівців європейського рівня. Кафедрою розроблено наступні пропозиції.

Література

1. Вовк Ю.М. Топографічна анатомія та оперативна хірургія в контексті Болонської конвенції / Ю.М. Вовк // Клінічна анатомія та оперативна хірургія. – 2006. – № 1. – С. 78–81.

1. Зберегти у медичних вищих навчальних закладах України навчальну дисципліну «Оперативна хірургія і топографічна анатомія» з обов'язковим розширенням програми на II–III курсах, а саме 20 год лекцій, 80 год практичних занять та 32 год самостійної роботи студентів.

2. Перейменувати кафедри оперативної хірургії та топографічної анатомії на кафедри клінічної анатомії та оперативної хірургії для більшої адаптації наших кафедр до системи європейської медичної освіти.

3. Відокремити у вищих медичних закладах України дисципліну і кафедру клінічної анатомії та оперативної хірургії, враховуючи багаторічний досвід, традиції вітчизняної медичної освіти та спадщину геніального вченого і хірурга М.І. Пирогова.

4. Розширити навчальну програму з оперативної хірургії та топографічної (клінічної) анатомії на факультеті післядипломної освіти для лікарів-інтернів усіх хірургічних спеціальностей, а також для сімейних лікарів, лікарів сільської місцевості, армії, що значно покращить їх теоретичну та практичну підготовку. Особливо це має значення для підготовки студентів медичних факультетів і лікарів-інтернів з метою оволодіння необхідними навичками за методиками «загальної практики – сімейної медицини».

5. Обов'язково ввести оперативну хірургію та топографічну (клінічну) анатомію в індивідуальні плани підготовки аспірантів, магістрантів, клінічних ординаторів, особливо іноземних громадян усіх хірургічних дисциплін, що дуже важливо для їх професійного удосконалення на європейському рівні.

Висновки

Тільки кафедра оперативної хірургії та топографічної анатомії є центром хірургічної (мануальної) підготовки студентів, лікарів-інтернів і молодих фахівців.

Дисципліна «Оперативна хірургія і топографічна анатомія» залишається основою усіх напрямків хірургії і заслуговує бути окремою та самостійною у складі навчальної програми формування сучасного лікаря європейського рівня.

2. *Вовк Ю.М.* Значення М.І. Пирогова для викладання клінічної анатомії на сучасному етапі розвитку медичної освіти / Ю.М. Вовк // Медичний журнал антропологів. – Вінниця. – 2010. – № 2. – С. 38–41.

3. *Вовк Ю.Н.* Современные аспекты преподавания клинической анатомии и оперативной хирургии / Ю.Н. Вовк // Український журнал клінічної та лабораторної медицини. – 2013. – № 3. – С. 9–12.

4. *Вовк Ю.Н.* Междисциплинарная интеграция оперативной хирургии и топографической анатомии в системе высшего медицинского образования / Ю.Н. Вовк, О.Ю. Вовк // Український журнал клінічної та лабораторної медицини. – 2013. – № 3. – С. 16–21.

5. *Шимон В.М.* Шляхи вдосконалення вивчення курсу оперативної хірургії та топографічної анатомії / В.М. Шимон, О.М. Вайнагій, А.А. Шерегій // Український журнал клінічної та лабораторної медицини. – 2013. – № 3 – С. 13–15.

Ю.Н. Вовк, О.Ю. Вовк, К.Д. Ткаченко

КАФЕДРА ОПЕРАТИВНОЙ ХИРУРГИИ И ТОПОГРАФИЧЕСКОЙ АНАТОМИИ ЗА ДЕСЯТЬ ЛЕТ СУЩЕСТВОВАНИЯ БОЛОНСКОЙ СИСТЕМЫ МЕДИЦИНСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Освещено значение оперативной хирургии и топографической анатомии в подготовке современного врача. Проанализированы вопросы и проблемы интеграции данной дисциплины в европейскую систему медицинского образования, предложены пути совершенствования перехода на новый образовательный уровень с учетом многолетних достижений отечественной научной и педагогической школы и с обязательным выделением данной дисциплины и кафедры в самостоятельную единицу современного учебного процесса.

Ключевые слова: медицинское образование, Болонский процесс, клиническая анатомия.

Yu.N. Vovk, O.Yu. Vovk, K.D. Tkachenko

DEPARTMENT OF OPERATIVE SURGERY AND TOPOGRAPHIC ANATOMY OVER TEN YEARS OF THE BOLOGNA SYSTEM OF MEDICAL EDUCATION

The article is devoted to the value of operative surgery and topographic anatomy in preparing the modern doctor. Analyzed issues and problems in the integration of the discipline in the European system of medical education, suggested ways to improve the transition to a new level of education, taking into account the achievements of long-term national scientific and pedagogical schools and mandatory release of this discipline and the department into an independent unit of the modern educational process.

Key words: medical education, Bologna process, clinical anatomy.

Поступила 26.03.14